

AAN : Minister-President
de heer drs. Mark Rutte

Binnenhof 19 (het 'Torentje')
Postbus 2001
2900 EA Den Haag

AANGETEKEND

Onze referentie : MRL/CT/11

Datum : Nijmegen, 30 november 2011

Van : E. Melis, W. Roukens, M. de Lyon (Nijmegen/Voerendaal/Maastricht)

Betreft : REHABILITATIE REQUEST

ten behoeve van 3 (wijken) oud-oorlogsvliegers van het voormalige 18^e Squadron NEI (Netherlands East-Indies), vliegbasis Acherfield (Canberra, Australië), voorheen deel uitmakend van de ML-KNIL (Militaire Luchtvaart van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger).

- W.J. Burck, 2^e luitenant-vlieger,
- H. Kelder, sergeant-vlieger,
- E.H.J. de Lyon, sergeant-vlieger.

In het najaar van 1943, werden in opdracht van het Stafbureau Melbourne de 3 oorlogsvliegers door een speciaal ingestelde Zeekrijgsraad, ver buiten het gezichtsveld van de geallieerde bondgenoten (de VS, GB en Australië) in de baai van Colombo (het toenmalige Ceylon) aan boord van 'de Plancius' (een stukje Nederland), veroordeeld tot exceptionele en langdurige gevangenisstraffen. (de Fiscaal had de doodstraf en levenslange gevangenisstraffen gevorderd!).

Op basis van 'borrelpraat' verdisconteerd in ambtsberichten, zouden deze gebeurtenissen debet worden aan een loodzware ten laste legging 'poging tot desertie, hoogverraad en hulp aan de vijand'.

Het 'Plancius Proces' zou daarmee een inktzwarte bladzijde worden in de oorlogsgeschiedenis van het 18e Squadron NEI, en de levens van 3 bekwame vliegers voorgoed verwoesten.

Geachte heer Rutte,

Hierbij delen wij (Comité Last Post Nederland 1940-1945) u mede, de belangen in deze t.b.v. de wijlen 3 oud-piloten, te behandelen en wel n.a.v. een verzoek aan het bestuur tijdens de afbouw en de afrondende activiteiten van het Comité (wegens realisering van de doelstellingen) om o o k aandacht te willen besteden aan de 'Colombo Tragedie'.

Dit verzoek, zou aanleiding worden tot een nadere verdieping (research) van de materie, en op grond van onze bevindingen daarvan, de bereidheid tot een 'om niet' inzet, in nauw overleg/betrokkenheid met de direct nabestaanden (2).

De nader te noemen 3 oud-oorlogsvliegers:

William John Burck (roepnaam Wil)

Geboren: 30 mei 1911 Palembang (Sumatra) Nederlands-Indie

Overleden: 15 maart 1981 in München (D), op 69-jarige leeftijd.

Henri Kelder (roepnaam Harry)

Geboren: 15 april 1920 in Rijssen (Overijssel)

Overleden: 31 mei 1997 in Hazerswoude (ZH), op 78-jarige leeftijd.

Erich Henry John de Lyon (roepnaam Eric)

Geboren: 12 februari 1916 in Den Haag

Overleden: 15 juni 1975 in Hulst (Zeeland), op 60-jarige leeftijd.

(de twee laatstgenoemden, eerder tijdens hun detachering bij de RAF in Engeland bevorderd tot Officier Spitfire piloot en na plaatsing bij het dan opgerichte nieuwe Squadron, organiek 'herbenaemd' door het Stafbureau in Melbourne in de oorspronkelijke ML-KNIL rang.)

Dat de 'Plancius-vonnissen' van najaar van 1943 pas enkele decennia na de 'Pacific War' in de publiciteit zouden komen, is te danken aan de publicaties van enkele auteurs, te weten:

- de Luitenant -kolonel b.d. bij de Koninklijke Luchtmacht O.G. Ward - 1985 (3);
- de auteur J.C. Bijkerk – 1991 (4)
- en mij : Ed Melis, door een lezing in het Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-'45 in het Rijk van Nijmegen te Groesbeek – 2010 (5).

Geachte heer Rutte,

Bij deze, doen wij mede namens de direct betrokkenen/nabestaanden, een beroep op u, om 68 jaar na dato te komen tot een genoegdoening, een postume rehabilitatie van de wijlen 3 oud-piloten, met daaraan verbonden een herstel in rechten.

Door onderbouwing van dit request in enkele kaders, hierbij verwijzend naar bijlagen en de website www.colombotragedie.nl, zijn wij van mening u diepgang in het beeld van de toedracht en gevolgen van een diep menselijke tragedie te kunnen schetsen, dat als gevolg daarvan een 'zwarte bladzijde', markeert in de ook roemrijke geschiedenis in de Militaire Luchtvaart van het eens 18^e Squadron NEI waarvan de piloten en hun crew van de latere basis MacDonald in de regio Darwin vele gevaarlijke missies uitvoerden, en er tijdens de 'Pacific War' 95 van hen sneuvelden, die in de door ons uitgebrachte 'Failed to Return' documentatie werden gememoreerd en tijdens de 'Memorial on the Air' concerten herdacht.

Inhoud

I. Inleiding	4
1. <i>De daadwerkelijke aanleiding tot de 'Plancius Processen'</i>	4
2. <i>Waarom de keuze voor Colombo?</i>	5
II. Juridische kanttekeningen m.b.t. het door de Zeekrijgsraad aangevoerde 'wettelijk en overtuigend bewijs'	6
III. De gevolgen.....	9
1. <i>Detenties</i>	9
2. <i>De eenzame strijd voor rehabilitatie van de oud sergeant-vlieger Eric H.J. de Lyon</i>	10
IV. Het ondervonden leed (trauma's - de gebrandmerkte levens van de 3 ex- piloten).....	11
V. Uitsluiting van verdere rechtsgang (vervolgprocedure).....	12
VI. Contrasten (inzake berechtingen).....	13
VII. Conclusies	16
VIII. Noten	19
IX. Leeswijzer website www.colombotragedie.nl	21
X. Overzicht Bijlagen.....	23

I. Inleiding

1. De daadwerkelijke aanleiding tot de 'Plancius Processen'

Het dagelijks 'werkloos rondhangen' op de basis Acherfield, het de hele dagen niksen zou een funeste uitwerking hebben op piloten die zich oorlogsvliegers mochten noemen, zoals de 2^e Lt. Burck en de beide sergeant-vliegers H. Kelder en E. de Lyon.

Bij het hele squadron en ook de leiding was het bekend, dat 2^e Lt. Burck 'geestelijke problemen' had. Hij kon het niet verkroppen, dat wel zijn commandant toen het nog kon, zijn echtgenote op Java ophaalde en overvloog naar Australië, terwijl dat voor hem werd verboden.

Op een gedateerde basis met slechts enkele vliegtuigen en geen enkel doel en het verloop van de oorlog alleen kunnen volgen via radioberichten uit Melbourne, deed de vraag oproepen (en dat niet alleen bij Burck): 'Wat doen we hier eigenlijk'. Het was eervoller geweest, na een geleverde strijd krijgsgevangenen te worden gemaakt, met de kans om via het Rode Kruis met het thuisfront in contact te komen.

Natuurlijk een 'kromme redenering' maar wel begrijpelijk onder de omstandigheden, waaronder de piloten en anderen van het squadron verkeerden.

Die gedachten kregen extra voeding tijdens het dagelijks 'borrelen' en werd een bodem voor de wildste fantasieën zoals 'we gaan naar Indië en kapen een vliegtuig'.

De steeds toenemende verslechterende discipline binnen het squadron, werd naderhand het streven van de Majoor S. Spoor om die uit te bannen; dat was ook de reden waarom hij wilde weten wat er achter die verhalen van 'we gaan terug naar Indië' schuil ging.

Omdat Burck als de 'gangmaker' werd beschouwd, was geen betere informant denkbaar dan zijn bevriend bemanningslid, de sgt-majoor Adriaan Scholte. Majoor S. Spoor was alleen geïnteresseerd in onderbouwde rapportages, op grond waarvan hij maatregelen kon nemen.

De sgt-majoor A. Scholte zou zich beijveren, naar eigen inzicht, tot het doen van 'zijn bevindingen'. Hij wilde erg graag scoren. De Majoor S. Spoor had hem immers daarvoor na de oorlog een goede baan in het vooruitzicht gesteld.

Gebruikmakend van zijn relatie met de 2^e Lt. Burck, belegde hij bijeenkomsten en zorgde hij telkens voor de aanvoer van diverse alcoholica, die 'de geesten van de 3 piloten zouden verruimen' (de 2^e Lt. Burck had spontaan de piloten Kelder en de Lyon voor een drankje uitgenodigd).

Op het hoogste punt van zo'n avondje 'OH-en' bij de sgt-majoor Scholte thuis, ontsproten onder de werkingssfeer van de alcoholica allerlei wilde ideeën, die de grenzen van de fantasie zouden overschrijden.

Voor de sgt-majoor Scholte was dit 'koren op de molen' in zijn rapportages aan de majoor S. Spoor.

In resumé een schets van de omstandigheden, die uiteindelijk aanleiding zouden worden voor het arresteren van de 3 piloten.

2. Waarom de keuze voor Colombo?

Krijgsraad KNIL (Melbourne) – Zeekrijgsraad (Colombo)

Voor de hand liggend zou zijn geweest dat, als toetsing van de in strijd met het tucht- (c.q. krijgsrecht) door leden van het squadron gepleegde delicten, die niet ter afdoening tot de competentie en bevoegdheid van de Squadron-commandant behoorden, deze voor de Krijgsraad in Melbourne werden gebracht.

Een concreet voorbeeld hiervan is de berechting van KNIL-kapitein L.N.B. Edwards van Muijnen (zie website www.colombotragedie.nl onder de rubriek ‘willekeur in rechtspraak’).

De noodzaak om een Krijgsraad elders te installeren was er dus niet.

Voor de berechting van de 3 piloten werd door het Stafbureau een afwijkende keuze gemaakt en wel om eerder vermelde redenen. Men wilde zover mogelijk buiten het gezichtsveld van de geallieerde bondgenoten, het proces in eigen hand houden.

Daarom de keuze voor het gevorderde KPM passagiersschip de ‘Plancius’ in de baai van Colombo (Ceylon) als locatie van berechting (dit was 9500km verder).

Om dit te onderbouwen, werd bedacht dat het 18^e Squadron van het Koninklijk Nederlands-Indisch leger deel uitmaakte van de Strijdkrachten in het Oosten en ‘derhalve een troepenafdeling is van de Landmacht, die dienst doet onder bevel van een militair der Zeemacht, namelijk de Bevelhebber van genoemde strijdkrachten en op grond van bovenstaande, in gevolg het bepaalde artikel 86 van de Invoeringswet Militair Straf- en Tuchtrecht, de Zeekrijgsraad bevoegd is kennis te nemen van strafbare feiten, begaan door militairen behorende tot genoemd Squadron.’

Aldus de letterlijke tekst in het copie-procesverbaal.

De benoeming van de leden van die nog op te richten Zeekrijgsraad, vergde de nodige tijd, want de officieren die benaderd werden, bevonden zich op verschillende posten in Australië en moesten van her en der komen.

Niet duidelijk is geworden uit de beschikbare copieën van de onvolledige processtukken op welke wijze het vooronderzoek werd verricht in opdracht van de ‘Officier Commissaris’.

Wij hechten hieraan, omdat de Majoor S. Spoor, ter afleiding, de 2^e Lt. Burck een gefingeerde ‘vliegmissie opdracht Sydney’ gaf en hij zijn afwezigheid benutte om een onderzoek in de kamer van de 2^e Lt. in te stellen en toen voor onderzoek enkele zaken zeker stelde (in beslaggenomen heeft).

II. Juridische kanttekeningen m.b.t. het door de Zeekrijgsraad aangevoerde ‘wettelijk en overtuigend bewijs’

Na het 16 volle zittingdagen durende proces tegen de 2^e Lt.-vlieger William Burck, en de slechts 3 uur durende zitting tegen de beide sgt.-vliegers Henri Kelder en Eric de Lyon, achtte de President van de Zeekrijgsraad het onderzoek tegen de 3 piloten afgerond, om tot een uitspraak te komen:

- respectievelijk levenslang voor de 2^e Lt.-vlieger W. Burck;
- en de duur van ieder 20 jaar voor de sgt.-vlieger H. Kelder en E. de Lyon.

Hiermee de vordering van de Fiscaal (de doodstraf en levenslang) afwijzend.
In dit proces voor de Zeekrijgsraad was toen geen hoger beroep meer mogelijk.

Het bewijs van 'poging tot desertie, hoogverraad en hulp aan de vijand', achtte de President op grond van de schriftelijk ondertekende verklaringen in voldoende mate aanwezig, als het 'wettelijke en overtuigende geleverde bewijs', en liet door de griffier de verklaringen omschrijven 'als ten processe gehoord'.

De visie van de raadsman van de 2^e Lt. W. Burck, Jhr. mr. S.J. van Tuyll van Serooskerken, jaren later in een interview met de auteur J.C. Bijkerk:

‘Het viel niet mee, in een zo belangrijk proces op te treden voor een Krijgsraad, waarvan geen der leden jurist was, en hen te overtuigen van een uitgebrachte dagvaardiging, die niet door de beugel kon en de 'misdadige' plannen, die door de sergeant-majoor/monteur A. Scholte waren aangescherpt, om de schijn van waarschijnlijkheid en geloofwaardigheid te creëren, te ontzenuwen als 'een gebezigde grootspraak' als gevolg van dagelijkse dronkenmanspraat, die nota bene in het openbaar plaatsvond, in aanwezigheid van Australische en Engelse officieren en manschappen. Het proces als een 'ernstige rechterlijke dwaling' te beschouwen en 'ontslag van rechtsvervolging' had dienen te geschieden.’

De raadsman van de sgt.-vlieger E. de Lyon, de Officier van Administratie 2^e klasse B.J. Asbeek Brusse, stelde zelfs: *‘dat de sgt.-majoor/monteur A. Scholte schuldig diende te worden bevonden aan provocatie, en dat de Majoor Spoor op een hoogst onsmakelijke wijze het gehele proces heeft willen versnellen, en dat beiden als 'de uitlokkers' kunnen worden beschouwd.’*

En de raadsman van de sgt.-vlieger H. Kelder, de Reserve-Officier van Administratie 2^e klasse KM. S.D.D.J. Gouda, noemde de sgt.-majoor/monteur A. Scholte: *‘het Judas element’*.

Alhoewel in de documentatie van J.C. Bijkerk genaamd 'De Colombo Tragedie' uitvoerig de procesgang werd beschreven (blz. 113-130) alsmede op de website www.colombotragedie.nl onder rubriek ‘de procesvoering’ bij ‘Proces contra de 2^e luitenant-vlieger W.J. Burck’, zijn wij van mening, voor de duidelijkheid en beeldvorming van het destijdse proces, in dit 'Rehabilitatie Request' aan u, in deze rubriek 'Juridische kanttekeningen', het ook, ons inziens, op diverse gronden ontbreken van het 'wettelijk en overtuigend geleverde bewijs' in resumé op te sommen.

(a) Het vooronderzoek:

* Het zonder instemming van de auditeur-militair van de KNIL-Krijgsraad in Melbourne (er was toen nog geen sprake van het instellen van een Zeekrijgsraad) zelf een onderzoek verrichten in het privé-etablisement van de 2e Lt.-vlieger W. Burck, en het onder zich nemen van bescheiden en die vervolgens aan te merken als 'bewijsstukken'.

Om een toegang mogelijk te maken en zich van de afwezigheid van Burck te overtuigen, hem in een drukkende psychische toestand, een vliegopdracht naar Melbourne te geven.

- Zonder zich te hebben overtuigd van enige bekwaamheid, c.q. expertise, de sgt.-majoor/monteur A. Scholte een vrije opdracht geven tot in te dringen in de persoonsprivacy van de 3 squadron-piloten en hem de belofte te doen, in het welslagen van zijn opdracht (provocatie) na de oorlog een goede baan op het Ministerie van Oorlog in het vooruitzicht te stellen.
Hiermede de grenzen van ethiek en beroepseer van een Officier ten opzichte van een mindere schendend, en tot een strafbare gedraging (ambtsmisdrijf) maken (het doen van een belofte voor een dienstverlening).
- Het zelf een afluister-methodiek bedenken (een gat in de muur boren) om zo gesprekken tussen de sgt.-majoor A. Scholte en de 3 piloten op te vangen, en wel op de door Scholte aangestuurde momenten, als hij 'een escape' ter sprake bracht, en onder drankaanvoer enthousiasmeerde.
- Na de arrestatie van de 3 squadron-piloten op het politiebureau in Melbourne, onder misleiding een door hem op schrift gestelde verklaring doen ondertekenen. Een verklaring die ten processe als een bekentenis zou gelden.
- Het afwijzen van Rechtsbijstand.

(b) Het proces en de omissies

Hieraan is ons inziens, zoals wij uit de proces copie-stukken (archief dossiers) herleidden, geen regiezitting aan voorafgegaan. Er was ons inziens ook geen sprake van eventuele acuut dreigende 'oorlogsomstandigheden' op Ceylon, die dit zouden verhinderen.

Dit menen wij te mogen baseren op de duur van de zitting (16 dagen en 3 uur !) en de direct al vertraging (uitstel) op de 1e zittingsdag (direct na de opening). Dit gebeurde op verzoek van de raadsman van de 2e Luitenant-vlieger William Burck (mr. Jhr. Baron S.J. van Tuyll Serooskerken) die zich bezwaarde over ter zitting door de Fiscaal voorlezen dagvaardiging relaterende de strafbare feiten.

De dagvaardiging bestond namelijk uit een aaneenschakeling van wetsartikelen, gekoppeld aan 'eigen' teksten. De President van de Zeekrijgsraad stemde met dit verzoek in, hetgeen direct al een vertraging van dit zo beladen proces zou betekenen.

Geen verhoor in persoon en confrontatie ter zitting van:

- Majoor S. Spoor;
- Opper Officieren van het Stafbureau (Hoofdkwartier) in Melbourne (Nederlandse Legerleiding);
- Getuigen-deskundigen;
- Majoor B.J. Fiedeldij, Commandant van de vliegbasis Acherfield (18^e Sqn.);
- Officieren en diverse manschappen van die basis ;
- De Officier van Gezondheid (ter zake nalaten van periodieke keuringen en de medisch/psychische toestand van de piloten);

- De 'informant', de sgt.-majoor/monteur A. Scholte.

Het doen aanmerken van 'dronkenmanspraat' als het bewijs, dat er daadwerkelijk een plan zou zijn.

Alhoewel geen onderdeel van het proces, maar in aanloop daarvan, mag naar onze mening het ook tot de verantwoordelijkheid van de Zeekrijgsraad worden gerekend, in onvoldoende mate de gedragscode t.a.v. van arrestanten n.b. degene die ten processe door de Fiscaal als 'Staatsgevaarlijk' zou worden aangemerkt, tijdens het arrest ten faveure van het opluisteren van een party aan boord van het schip de 'Plancius', de 2^e Lt.-vlieger William Burck laten optreden als trompettist en een aantal weken voor het begin van het proces zijn raadsman uitnodigen, om de 'wijze van executie' bespreekbaar te maken, waarop deze weigerde in te gaan.

In deze beschouwing, willen wij de visie van de auteur, de Lt.kol.-vlieger KLu-b.d. O.G. Ward zoals hij die stelde in zijn standaardwerk de 'Militaire Luchtvaart van het KNIL in de jaren 1942-1945' onderschrijven.

Gelet op de diepe misstanden (gedragingen) in de beginfase van de oprichting van het 18^e Squadron NEI op de basis Acherfield (Canberra-Australië) kan gesteld worden, dat door de directe leiding en die aangestuurd uit het hoofdkwartier in Melbourne, tijdig een disciplinair optreden binnen het squadron in alle rangen tot het zo noodzakelijk 'law en order' had kunnen leiden.

Het hierin nadrukkelijk verzaken, moet dan ook gezien worden als een oorzakelijk verband met de gevolgen (een aaneenschakeling van incidenten, zoals door de auteur O.G. Ward uitvoerig beschreven).

Zie ook de in bijlage 1 opgenomen schriftelijk ondertekende verklaring van de commandant, de officieren en manschappen van het voormalige 18de Sqn. (NEI) waarin een algehele rehabilitatie werd verzocht.

III. De gevolgen

1. *Detenties*

Op 29 april 1950, een dag voor de onvoorwaardelijke invrijheidsstelling werden de oud-piloten in de Bijzondere Strafgevangenis in Leeuwarden, bezocht door de toenmalige commandant van de Vliegbasis Leeuwarden, de Kolonel van de Militaire Luchtmacht, L. van Dam.

Namens het squadron, maar vooral ook persoonlijk, stak hij de drie een hart onder de riem en bracht tijdens dat gesprek voorzichtig de toekomst ter sprake.

Ook de toenmalig directeur (de heer Jansen) had dat eerder gedaan met overtuigende gevoelens van 'een buiten-proportioneel gevonnist te zijn' van deze 3 oud-piloten van het 18^e Squadron.

Bovendien had hij bij de toenmalige Minister van Justitie er al eerder op aangedrongen, te zorgen voor een spoedige invrijheidsstelling van de 3 ex-piloten. Zoals later zou blijken, zou dit verzoek van de Directeur 2 jaar lang aan zijn bureaulade toevertrouwd zijn gebleven.

Geheel onvoorbereid op nu een vrijheid in een veranderende samenleving met een zwaar drukkende bagage.

Gevoelens van verbittering, jarenlang opgesloten te zijn geweest tussen paria's uit de maatschappij, moordenaars en daadwerkelijk (echte) landverraders.

Vernederd als outcast te zijn beschouwd, beroofd van elke menselijke waardigheid en eer.

Beroep en status zijn ontnomen.

Het beklemmende van een onzekere toekomst, van HOE daarin de draad weer op te gaan pakken, en ook in het privéleven.

Het was een nauwelijks te torsen geestelijke bagage toen voor hen gedrieën, gekleed in een ouderwets kloffie op 30 april 1950 om exact 09:00 uur, de poorten van de Bijzondere Strafgevangenis in Leeuwarden opengingen en zij gerekend vanaf de dag van hun arrestatie, 11 november 1942, na precies 7 jaren – 5 maanden en 18 dagen een 'papieren vrijheid' tegenmoet zouden gaan.

WANT direct al zouden zij als 'voorwaardelijk invrijheidgestelden' onder 'het regime' vallen van de RECLASSERING en die deed zich direct al beijveren in een meldingsplicht.

Nooit eerder in de Nederlandse of Nederlands-Indische militaire geschiedenis, werden gevonniste Nederlandse militaire oud-oorlogsvliegers piloten in detentie gehouden en vervoerd in Australië (Melbourne, Fremantle en Perth) op Ceylon in Colombo, in Brits India, in Madras en Lucknow, en als arrestant (gedetineerden) onder zware bewaking vervoerd in speciaal ingerichte kooicellen tijdens zeetransporten over een afstand van ruim 15.000 mijl.

2. De eenzame strijd voor rehabilitatie van de oud sergeant-vlieger Eric H.J. de Lyon

Eric de Lyon bleek de enige van 2 lotgenoten, die zich geestelijk en lichamelijk in staat achtte, om de strijd voor eerherstel en rehabilitatie te voeren en zou daarin onverzettelijk zijn.

Meer dan bij een 'binnenskamers' horen, dat dit proces diende om een voorbeeld te stellen, om de discipline binnen het werkloze 18^e Squadron op de basis Acherfield te herstellen, zou hij niet te horen krijgen.

Tot de aanzet van een herzieningsprocedure bleek niemand bereid. Een door hem ingediende klacht bij het Ministerie van Oorlog waarin hij opening gaf van het 'daadwerkelijke' binnen het pas opgerichte 18^e Squadron NEI gestationeerd op de basis Acherfield (nabij Canberra), werd aanleiding tot een nadere beschouwing door de in 1947 ingestelde Parlementaire Commissie Regeringsbeleid ' Militaire Zaken' 1940-1945.

De 'gezagsverhoudingen', de aansturing daarvan en tanende discipline binnen het toen 18^e squadron, werd niet alleen de toen Commandant en ondersteunende officieren toegeschreven, maar vooral het Militaire Hoofdkwartier in Melbourne de omissie daarin verweten.

Tijdens de verhoren werden door enkele officieren de 'pro's en contra's' aan de orde gesteld.

T.a.v. de 'piloten affaire' was de Commissie van oordeel, dat deze zaak het onderwerp vormde van een gerechtelijk onderzoek en op grond daarvan geen termen aanwezig waren, om deze kwestie nader te behandelen.

(Aldus in resumé een weergave van het relevante, uit de verslaglegging van de Parlementaire Commissie, die evenwel de 'piloten kwestie' kwalificeerde als 'een misdadig voornemen' en hiermee zonder nader feiten onderzoek o.i. op voorhand een 'beladen stempel' op het dossier drukte!

Zie onderstaand citaat uit de verslaglegging van de Commissie, deel 8A en B, bijlage 13, pagina 35.

31. In dit verslag is verder geen melding gemaakt van het misdadige voornemen van een drietal tot het personeel van het 18e Squadron behorende militairen, tot het plegen van militair verraad. Hierop zal thans niet verder worden ingegaan, omdat deze aangelegenheid los staat van het ingestelde onderzoek naar de geestesgesteldheid van het personeel van de afdeling, hoewel dit excès ongetwijfeld verband houdt met de hiervoor geschetste ledigheid en slapheid van leiding, welke in het afgelopen tijdvak te Canberra hebben geheerscht. Overigens vormt deze zaak het onderwerp van een gerechtelijk onderzoek, zoodat er geen termen aanwezig zijn deze kwestie hier nader te behandelen.

De commissie oordeelde echter, dat de leiding niet ter discussie stond en er werd verder niet ingegaan op zijn klacht. Een daarop volgende aangifte bij Justitie werd geseponeerd.

Het enige succes dat hij boekte, was de bekentenis van de oud sergeant-majoor (monteur) Adriaan Scholte, die hij bij toeval in Den Haag ontmoette. Deze bleek toen een eenvoudig klerkbaantje op het Ministerie van Oorlog te hebben, betuigde zijn diepe spijt en vertelde door de toen Majoor Simon Spoor te zijn aangezet, om 2^e Lt. Burck en de sergeant-vliegers Kelder en Lyon 'in hun doen en laten' te observeren, hierover te melden en dat bij een gunstige rapportering, na de oorlog hem een goede baan op het Ministerie in het vooruitzicht werd gesteld.

De tragiek zou worden, dat bij een brand in de woning van de oud sergeant-vlieger Eric de Lyon het enige bewijs (de bekentenis van A. Scholte) dat op een bandrecorder was opgenomen, verloren zou gaan. In zijn 'drive' en jarenlange solostrijd' voor eerherstel, verzuimde de zo getergde oud-vlieger over zijn ervaringen en de bekentenis van de provocateur Scholte de bevoegde justitiële en militaire instanties te informeren.

IV. Het ondervonden leed (trauma's - de gebrandmerkte levens van de 3 ex-piloten)

Het leed dat de 3 ex-piloten hadden ondervonden, zou niet alleen tijdens de vele jaren van detentie, maar ook daarna, hun leven en nadien ook dat van hun partners brandmerken.

Voor de oud 2^e Lt.-vlieger William John Burck zou dat dramatisch verlopen en die zo trieste kringloop in zijn leven voltooid worden in 1981, op 77-jarige leeftijd en als een armlastige eindigen in een naamloos graf, dat conform de regels van de begraafplaats in München (Dld) in 1988 werd geruimd.

Behoudens enkele summiere gegevens in de administratie van het Waldfriedhof, gelegen aan de Furstenriederstrasse, herinnert niets meer aan het leven van de eens zo trotse jonge officier-vlieger, orkestleider van de toen beroemde Luchtmachtband in Batavia en zo aan zijn gezinnetje gehechte, warme spontane en sportieve man. Het 'Plancius Proces' was voor hem een leven in een voortdurend trauma en in eenzaamheid geworden.

De ex-sergeant-vlieger Harry Kelder werd na zijn voorlopige invrijheidsstelling ook vol onbegrip liefdevol in de armen gesloten door zijn ouders en familie. Ondanks het feit dat hij met zijn collega-vlieger de 'draad wist op te pakken' en de kost te verdienen als landbouwvlieger, bleef zijn leven in de greep van een syndroom.

Hij was minder spraakzaam en een 'binnenvetter' geworden, die zijn problemen verborgen hield achter een 'dijk die elk moment kon doorbreken' in explosieve en onredelijke driftbuien, en dat zou blijven tot zijn dood in 1997, op de leeftijd van 77 jaar.

De oud-sergeant-vlieger Eric de Lyon, een tegenpool van zijn oud-collega piloten, beet zich vast in een strijd voor eerherstel. De wetenschap door een bemanningslid mede te zijn geslachtofferd, deed zijn wrokgevoelens aanwakkeren en die strijd voor een rehabilitatie een nog meer verbeterde strijd maken en hierdoor ook zijn trauma wegdrücken.

In zijn job als landbouwvlieger (sproeier) - op voorspraak van dr. J. Maan bij het Ministerie van Landbouw, die er vast van overtuigd was dat de 3 piloten waren geslachtofferd - wist de oud-piloot tijdens zijn werk afstand van die gevoelens van verbittering te nemen. Ook zijn leven zou een tragisch einde kennen.

Tijdens de herbouw van zijn afgebrande houten huis, gekocht na zijn vele vluchten boven de vaderlandse polders (maar ook in Nigeria en Soedan), wilde hij vlug nog een klusje voor de klaarstaande lunch afwerken. Echter, in de haast vergat hij de beschermingskap goed op de draaitol te bevestigen, en toen die op volle toeren draaiend uit zijn hand schoot, doorboorde die zijn hart en overleed hij kort daarna, op 60-jarige leeftijd.

Op de website www.colombotragedie.nl vindt u onder de rubriek 'Verloop van de verdere levens' een uitgebreid relaas over de lotgevallen van de drie oud-piloten.

V. Uitsluiting van verdere rechtsgang (vervolgprocedure)

Anno 2011 blijken allen, die op enigerlei wijze betrokken waren bij de procesvoering die geleid had tot de Colombo Tragedie, te zijn overleden.

De aanvankelijk beoogde rechtsgang (rehabilitatie-procedure) bij de Hoge Raad der Nederlanden, de mogelijkheid die aanvankelijk werd verondersteld en ook ingegeven was door de Arrondissementsrechtbank Militaire Zaken te Arnhem, is op dit moment geen optie meer.

Een procedure voor het Europese Hof wordt op dit moment nog niet overwogen.

Reden waarom wij ons t h a n s hebben gericht tot de Nederlandse Overheid (het Kabinet), met name de Minister-President.

VI. Contrasten (inzake berechtingen)

Het na-oorlogse gratiebeleid gaf de 3 oud-vliegers niet het gevoel van een eerlijke behandeling. Zo waren op 15 december 1945, in afwachting van een proces, in totaal 92.486 gedetineerden in Nederlandse kampen en gevangenissen. Op 7 januari 1959 waren dat er nog maar 3000.

Hoe mild in die jaren in de na-oorlogse rechtspraak in ons land, desertie (een toch hoogst strafbare gedraging in oorlogstijd), werd bejegend, moge uit enkele voorbeelden blijken:

1. Aan de 1000 militairen, die voor vertrek naar Indië desertie plaagden, werd slechts een gevangenisstraf opgelegd van tussen de 2 en 5 jaar.
2. Ook de Nederlandse SS'ers mochten de grootst mogelijke barmhartigheid ondervinden. De journalist/auteur Sytze van der Zee schreef hierover in zijn spraakmakende documentatie, getiteld: 'Voor Fuhrer, Volk en Vaderland'. ISBN: 9789077895375.

Nederlandse SS'ers, en dat waren er velen, werden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 10 jaar, met als bijkomende straf: 'niet meer bij de Gewapende Macht mogen dienen'.
Ons leger dus!

ECHTER

Degenen die zich vrijwillig meldden voor een dienstname bij het Nederlandse Korea Bataljon, werden gepardonneerd, kregen eerherstel en konden na hun terugkeer in het leger 'beroeps' worden.

De term 'landverraad' - waar deze betrokkenen zich toch aan schuldig hadden gemaakt - was niet eens in de dagvaarding opgenomen.

Het zwaartepunt lag op het in dienst nemen bij een 'Vreemde Mogendheid'.

Dat dit Nazi-Duitsland was, dat was kennelijk bij de rechters van toen, kennelijk geen item!

Niet alleen zouden van het Nederlandse Korea Detachement eens een aantal oud-Nederlandse SS'ers deel uitmaken, zo ook bij de Nederlandse troepen in het voormalige Nederlands-Indië tijdens de 'Politionele Acties'.

Zie ook de website www.colombotragedie.nl onder de rubriek 'Willekeur in rechtspraak'.

Ook kijkend binnen de gelederen van het toenmalige KNIL:

Na de oorlog, in zijn persoonlijk memorandum, gedagtekend Den Haag, 26 januari 1946, schreef de oud-leger commandant, de luitenant-generaal H. Ter Poorten het volgende:

Citaat:

'Wat betreft de gevechtswaarde onzer troepen, kwamen zeer verschillend berichten binnen, de meeste echter in mineur. Er vonden vele deserties plaats, dikwijls 'en masse' en in Tarakan liet zelfs een Ambonese KNIL Compagnie haar stelling op eigen gezag, zonder zich meer aan de officieren te storen.'

Het zou niet alleen deze Ambonese Compagnie zijn die deserteerden tijdens de aanval van Japanse troepen op het olie-eiland Tarakan voor de kust van Borneo.

Op Timor zouden eveneens 200 inheemse en Timorese KNIL-militairen tijdens terugtrekken voor de oprukkende Japanse troepen, deserteren. Voor deze groepen lagere landsdienaren zou een ‘algemeen pardon’ gelden.

De Bijzondere Strafrechter zou ook van een mildheid laten blijken, toen hij op 15 oktober 1947 een vonnis uitsprak tegen Jonkheer Dirk-Jan de Geer:

Deze politicus, eens de burgemeester van Arnhem
Gedeputeerde in de Provincie Noord-Holland
Raadslid in Rotterdam
Lid van de 2^e Kamer der Staten Generaal
Minister van Financiën
Minister-President en al vele jaren Minister van Staat
Deel uitmakend van het Londens Kabinet, ‘De Regering in Ballingschap’.

Hij werd hevig bekritiseerd door zijn voortdurende stellingname, dat Groot-Britannië en haar Bondgenoten nooit de oorlog konden winnen, en dat vrede met Duitsland moest worden gesloten.

Zijn voortdurende standpunten, defaitistische houding, werd gezien als bijzonder schadelijk voor Hare Majesteit, het kabinet, Nederland en de bondgenoten, en zou aanleiding worden voor zijn vervanging door dr. Gerbrandy.

Zonder toestemming keert De Geer dan terug naar Nederland, hetgeen de bezetter uit oogpunt van oorlogspropaganda goed uitkwam, en om die reden maar al te graag instemde met zijn terugkeer via het neutrale Portugal.

De Regering in Ballingschap beschouwde zijn terugkeer als ‘desertie’.

In de na-oorlogse jaren zou ook hier ‘Vrouwe Justitia’ mild in haar oordeel zijn. Jonkheer De Geer werd door de Bijzondere Strafrechter op 15 oktober 1947 veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van slechts 1 jaar.

Ondanks, dat de aanklager in het slot van zijn requisitoir stelde, citaat:
*‘Degene die in Staat een hoge positie heeft bekleed en in zijn volk een vooraanstaande plaats heeft ingenomen, draagt ook een hoge verantwoordelijkheid.
Voor hem zal de maatstaf nog strenger moeten zijn, dan voor de kleine burger, die met ontzag tegen de persoon van zijn Minister-President opziet en moet kunnen opzien.
Voor deze verdachte zal dan ook een strafrechterlijke veroordeling het grootste leed zijn, een leed dat wij hem niet kunnen en mogen besparen.’*

Het vonnis zou echter bijzonder mild zijn.

Als een bijkomende straf kan worden gezien:

- Het ontnemen van zijn titel ‘Minister van Staat’ en, op aandringen van (toen) Prinses Wilhelmina, de Grootkruizen in de Orden van Oranje Nassau en de Nederlandse Leeuw.

Jonkheer Dirk-Jan de Geer,
De tijdens de oorlog deserterende oud-Minister-President,
Eens ’s lands hoogste regeringsleider,
Militaire troepen inspecterend,
Trouw aan Hare Majesteit belovend,
Geacht werd, nationaal een voorbeeldfunctie te hebben.
Overleed in 1960 op de respectabele leeftijd van 90 jaar.

Evenwel na zijn proces, nog ruim 13 jaar van zijn staatspensioen te mogen en kunnen genieten.

Noot:

Zie: Parlementaire Enquête Commissie Regeringsbeleid, 'Neutraliteitspolitiek/vertrek van de Regering; de eerste maanden in Londen' – verslag en bijlagen inhoud pagina: hoofdstuk XXV (Ontslag van de heer De Geer) blz. 238 t/m 255 en 256 t/m 289.

Bijlage 137, Slot pleitrede van de Oud-Minister-President 'Ik ben onschuldig'
Opmerkelijk detail: in 1937 promoveerde Jhr. De Geer op zijn proefschrift: 'De grenslijn tussen Opzet en Schuld.'

En 'last but not least':

In de recent gepubliceerde biografie van de Generaal Spoor door de 'Defensie historicus' Jaap de Moor, vele jaren verbonden als bijzonder getalenteerd biograaf aan het NIMH (Nederlands Instituut voor Militaire Historie in Den Haag) werd in het maandblad voor veteranen (Checkpoint Magazine, editie 7 september 2011), door de journalist Martin Elands onder de headlines 'Tribuut aan een uitzonderlijk man en militair' (blz. 48-50 zie copie bijlage) een beeld geschetst over o.a. het militaire leiderschap van de al vele jaren wijlen generaal S. Spoor.

Citaat:

'Een van de meest besproken thema's in de latere maatschappelijke debatten over de dekolonisatieperiode was het plegen van 'geweldsexcessen en oorlogsmisdaden door Nederlandse militairen. Bij het bestrijden hiervan hinkte Spoor - aldus de biograaf Moor - voortdurend op twee gedachten: 'Spoor stelde qua gedrag enorme hoge eisen aan zichzelf en gruwde van plunderingen en executies. Hoewel Spoor meldingen van misdaden altijd tot de bodem liet uitzoeken, greep hij vrijwel nooit in. ernstige gevallen werden niet berecht. Dat was verbazingwekkend, gezien de toon van zijn dagorders. Sterke gevoelens van loyaliteit tegenover de verantwoordelijke officieren, die altijd goed voor hem waren geweest, maar bovenal de angst voor aantasting van de Nederlandse reputatie en het daarmee versterken van de positie van de republiek, wogen keer op keer zwaarder dan het bestraffen van de daders. Het grotere belang van Nederland stond voorop. Geweld-excessen en oorlogsmisdaden waren Spoor een gruwel, maar rationele overwegingen en gevoelens van loyaliteit Jegens collega's en het vaderland weerhielden hem van echt ingrijpen.'

Slot: 'De gehele politieke - en militaire top was er overigens van op de hoogte en was het met Spoor eens, dat een en ander zo veel mogelijk intern moest blijven.'

Hoe geheel anders, zou de (toen) Majoor Simon Spoor zich opstellen contra de 3 oorlogsvliegers (de toen 2e Lt-vlieger William Burck - de beide sgt.-vliegers Henri Kelder en Eric de Lyon en het tot het 'Plancius proces' doen worden, dat de levens van de drie hoogst bekwame piloten voorgoed zou verwoesten en ook hun direct verwanten nadien zou treffen.

Het in die latere na-oorlogse jaren, terwijl de 3 oud-piloten na eerder van plaats van detentie te zijn vervoerd en inmiddels waren overgebracht naar de Bijzondere Strafgevangenis in Leeuwarden, ondanks verzoeken daartoe 'niets doen en zelfs tegenwerken van de revisie van het vonnis na 1945, moet toch wel in een schril contrast worden gezien met het hiervoor geciteerde.

Professor Harry A. Poeze (verbonden aan de Rijksuniversiteit in Leiden) omschreef dit in zijn 'kritische kanttekeningen' n.a.v. het door de auteur J.C. Bijkerk op bewonderenswaardige wijze uitpluizen op basis van archivalia en interviews in zijn publicatie de 'Colombo Tragedie' als zijnde
G E E N R E C H T V A A R D I G I N G.

VII. Conclusies

Geachte heer Rutte,

Uit de aan u bij deze verstrekte informatie, zult u evenals wij concluderen, dat er binnen het 18^e Squadron NEI (toen: in de beginfase van oprichting), gedragingen waren van ‘hoog tot laag’, die beslist strijdig waren met de ook in Australië geldende regels van de krijgstucht voor het squadron.

Hierin werd echter door de leiding verzaakt en een bevestiging hierin kan worden gezien, door de snel opeenvolgende mutaties in de commandantenfunctie van het 18^e Squadron KNIL (achtereenvolgend waren dit Kapitein W. Boot 21.04.1942 – 01.05.1942, Majoor B.J. Fiedeldij 01.05.1942 – 11.06.1943 en Lt Kol J.J. Zomer 11.06.1943 – 04.1944).

Het op vermeende gronden tot een strafprocedure met een loodzware ten laste legging tegen 3 oorlogsvliegers doen komen, in een omvang zoals het ‘Plancius-proces’ met de zo diep ingrijpende gevolgen, die zouden verworden tot een trauma, vraagt begrip voor de gevoelens van onrecht en vernederende behandeling, vooral als dit wordt geprojecteerd tegen de achtergrond en de mildheid in de na-oorlogse processen en gratiebeleid, van diegenen die daadwerkelijk landverraad en desertie pleegden.

De oud-oorlogsvliegers zijn inmiddels al vele jaren geleden overleden, maar hebben respectievelijk 32, 38 en 54 jaar moeten leven met gevoelens van onrecht.

In al die jaren, hebben betrokkenen en hun gezinnen, elk psychische en financiële steun moeten ontberen, was er geen enkele vorm van nazorg, noch een gesprek, en moesten zij zichzelf maar weten te redden.

Uiteindelijk op voorspraak van dr. J. Maan (destijds Ministerie van Landbouw) gelukte het de oud-piloten H. Kelder en E. de Lyon een job te vinden als landbouwvlieger (sproeier) in binnen – en buitenland.

Daarentegen gelukte het de 2^e luitenant-vlieger Burck niet om aansluiting in de maatschappij te vinden, en zou hij uiteindelijk gebroken en ‘als armlastige in eenzaamheid sterven’.

Wij willen in deze niet voorbij gaan aan de destijdse omstandigheden. Het was immers oorlog en de ook logica van een mate van angst psychose op het Stafbureau.

Majoor Olsen, degene die als 1^e piloot met zijn crew de 3 piloten van de basis Acherfield naar Melbourne zou overvliegen, noteerde in zijn dagboek het door hem waargenomen spanningsveld, wellicht mede, doordat de Intelligence Services berichten hadden ontvangen over een mogelijke invasie in Australië.

De journalist/correspondent Denis Warner (Osaka, Japan) schreef hierover een spraakmakend artikel in de Harold Newspaper in Melbourne (januari 1946) onder de titel ‘Invasion Plan for Australia’.

Zover wij weten (archief informatie) lag er een plan van de Admiraal Yamamoto om na Pearl Harbour direct op 2 fronten een invasie in Australië te doen. Maar de Japanse keizer Hirohito blokkeerde dit, en wilde prioriteit toekennen aan Burma, de Koraalzee en Midway. Tot een invasie van Australië zou het nimmer komen.

De snelle opmars van de Japanse troepen, de hevige bombardementen op Darwin en de aanvallen van een drietal Japanse onderzeeboten (15 mijl uit de kust van Australië op geallieerde koopvaardij schepen en het lanceren in juni 1942 van 2 Japanse mini-onderzeeboten, richting de haven van Sydney),

doet die angst-psyche begrijpen, zeker ook door de 97 bomb raids, waarvan 64 op Darwin in de periode van 19.02.1942 – 17.08.1943 op diverse locaties in de westkust van Australië, in aanmerking nemend.

Echter, duizenden kilometers oostelijk in Melbourne, werd desondanks de oorlog gevierd in een mondain leventje; de auteur J.C. Bijkerk schreef hier uitvoerig over.

Geachte heer Rutte,

Het kan niet anders, dat ver van Melbourne het Stafbureau de geweldactiviteiten (bombardementsvluchten op Darwin e.o. en ook de enige actie van de Japanse mini-onderzeeboten, de begripen dreigende oorlogsomstandigheden en staatsgevaarlijk tijdens de procesgang een buiten proportionele lading werd toegekend, hetgeen nog eens nadrukkelijk geaccentueerd werd door de Fiscaal in zijn vordering tot de exceptionele vonnissen de doodstraf voor de 2^e lt. Burck en levenslang voor de beide sgt-vliegers.

Wij vragen uw medewerking, nu 68 jaar na dato en de feiten van toen, NU in een ander perspectief te zien, om uitwissing van deze ‘inktzwarte bladzijde’ in de oorlogsgeschiedenis van de Militaire Luchtvaart en het toen 18^e Squadron in Australië.

En zoals in de aanhef van onze brief aan u, ons verzoek, het in welwillende overweging te doen nemen waarvoor wij u bij voorbaat, mede namens de direct betrokkenen/nabestaanden bijzonder erkentelijk zijn.

In die overweging die wij u vragen, willen wij nadrukkelijk accentueren, dat wij de destijds bij KB toegekende strafverlaging, van respectievelijk levenslang en voor de duur van 20 jaar, niet interpreteren als de door ons beoogde genoegdoening.

De nu al vele jaren wijlen 3 piloten werden op 30 april 1950, onder toezicht van de Reclassering, voorlopig in vrijheid gesteld. Een actie c.q. maatregel die o.i. was gebaseerd op het eerdere schrijven van de Directeur van de Bijzondere Strafgedangenis in Leeuwarden, en het schrijven van de vader van de oud-piloot Eric de Lyon.

Eerst later, zou die in vrijheidsstelling geaccordeerd worden in diverse KB's.

In het verzoek aan u, relateren wij nadrukkelijk aan de herhaalde uitspraak (1981) van de destijds raadman van 2^e lt. vlieger W.J. Burck, Jhr. Mr. Baron S. van Tuyll van Serooskerken, de latere rechter bij de Hoge Raad.

Die uitspraak luidde toen: ‘Een proces, dat nimmer een proces had mogen worden’.

Het is o.a. mede op grond van die uitspraak, dat wij ons richten tot u met dit Rehabilitatie Request.

Wij willen u niet onthouden, in deze kwestie eerder enkele informele gesprekken te hebben gevoerd op het Stafbureau van de Koninklijke Luchtmacht met de Kolonel drs. J. Reijling, in aanwezigheid van 2 historici van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie in Den Haag, te weten drs. Winters en de heer Kaufmann.

Dit gesprek moet gezien worden in het kader van een oriëntatie en wegwijzing.

Doch, dat dit nu gezien moet worden in het kader van een oriëntatie en wegwijzing en baseerden dit op het spontane destijdse bezoek van de Cdt. van de Vliegbasis Leeuwarden, de avond voor de invrijheidsstelling van de 3 ex-piloten.

Ons is echter duidelijk geworden, dat de CLSK in deze geen enkele partij kan zijn.
Het KNIL en ML-KNIL zijn immers in 1950 opgehouden te bestaan.

Dat is de reden, waarom wij ons tot u wenden, daarbij de verwachting en hoop uitsprekend een gunstig bericht te mogen vernemen m.b.t. het definitief mogen afsluiten van dit zo trieste en tragische dossier.

Met vriendelijke groet,

Naam	Handtekening
<p>Ed Melis</p> <ul style="list-style-type: none">• oud Staf Adjudant Recherche (HOVJ) b.d.• Ridder in de orde van Oranje Nassau• Voorzitter/initiatiefnemer Comité ANCOL• Stichting Herdenking Junyo Maru• Auteur diverse publicaties ref. aan WOII <p>Carnotstraat 9 6533DZ Nijmegen 024 – 344 7488 eddiemelis@hetnet.nl</p>	
<p>Walter Roukens</p> <ul style="list-style-type: none">• Oud-ondernemer grafische industrie <p>Eijnattenstraat 25 6367 CV Voerendaal 045-5751374 w.roukens@kpnmail.nl</p>	
<p>drs. Marc de Lyon</p> <ul style="list-style-type: none">• Zoon E.H.J. de Lyon• ICT-consultant <p>Sikkelhegge 3 6225 KN Maastricht 043-3637937 mjh.delyon@gmail.com</p>	

VIII. Noten

Noot 1:

Het Comité waaraan bij leven ZKH Prins Bernhard der Nederlanden als Ereid en een 70-tal prominenten, maatschappelijk breed, hun naam verbonden, had als primaire doelstelling: het doen van een eerbetoon aan de tijdens de Tweede Wereldoorlog in de luchtstrijd boven Nederlands territorium gesneuvelde piloten en bemanningsleden.

In dit kader vond aan boord van het marinefregat HM De Tromp op 12 april 2006 een tribute plaats op de Waddenzee, werd een 4-delige Failed to Return documentatie uitgebracht en werden 2 ‘Memorial On The Air’ concerten in het World Forum Theater in Den Haag georganiseerd (2006, 2008) waaraan het Orkest van de Koninklijke Luchtmacht medewerking verleende en bij welk laatste concert, namens het Koninklijk Huis, professor mr. Pieter van Vollenhoven ‘acte de presence’ gaf. Deze activiteiten van het Comité werden mede mogelijk gemaakt door een projectsubsidie van het Ministerie VWS en het Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg.

Noot 2: (zie bijlage 1)

De direct betrokkenen en nabestaanden:

Namens wijlen de oud sgt-vlieger E.H.J. de Lyon, zijn echtgenote en beide zoons.

Namens wijlen de oud-sgt vlieger H. Kelder, zijn enige zoon.

De direct nabestaanden van de 2^e lt. W.J. Burck konden ondanks intensieve naspeuringen niet worden getraceerd. Volgens zijdelingse informatie die nog niet nader konden worden geverifieerd, zou de (ex-)echtgenote bij een verkeersongeval in het buitenland om het leven zijn gekomen.

Noot 3:

Luitenant-Kolonel O.G. Ward (1921 –)

Officier in de Orde van Oranje Nassau en Drager van het Vliegerskruis, werd in 1976 in die rang gepensioneerd. Op 20-jarige leeftijd trad hij in dienst bij de Militaire Luchtvaart van het KNIL en volgde een opleiding tot piloot.

Kort voor de Japanse bezetting van Nederlands-Indië, werd de vlieschool geëvacueerd via Australië naar de VS, om in 1943 bij het pas opgerichte 18^e Squadron te worden ingedeeld.

Otto George Ward maakte 61 operationele vluchten. Na de capitulatie van Japan keerde hij terug naar NOI, en volgde een tewerkstelling in diverse functies.

In 1950 (na de soevereiniteitsoverdracht) keerde hij terug naar Nederland en trad in dienst bij de Nederlandse Militaire Luchtvaart als officier verbindings.

In 1976 volgde op zijn eigen verzoek een eervol ontslag uit zijn functie.

In opdracht van de Chef Luchtmachtstaf, deed hij daarna archiefonderzoeken die resulteerden in een aantal stafwerken, waaronder een uitgave getiteld ‘De Militaire Luchtvaart van het KNIL in de jaren 1942-1945’.

Noot 4:

J.C. Bijkerk (1927 - +) Auteur (datum overlijden niet bekend)

Diverse titels in relatie tot het voormalige Nederlands-Indië; verrichte diepgaand onderzoek inzake de 'Colombo Tragedie' (192 pagina's, uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 Ad Franeker, ISBN 905194049-1).

De auteur wist een aantal van de nog in leven zijnde betrokkenen op te sporen en hen te interviewen, waaronder de destijds raadman van de 2^e Lt. William John Burck, de latere rechter bij het hoogste rechtscollege in ons land: Baron mr. S.J. Van Tuyl van Serooskerken, de enige jurist tijdens het proces, die in een interview (1981) zijn destijds standpunt nog eens nadrukkelijk herhaalde: een rechterlijke dwaling, een proces dat nooit een proces had mogen worden'.

In zijn voorwoord, zou de auteur dan ook Cicero (de offic 1.10.33) aanhalen:

'Jus summum saepe summa injura' (Het hoogste recht is dikwijls het hoogste onrecht).

Noot 5:

Ed Melis (1931 -) Staf Adjudant Recherche b.d.

- Ridder in de Orde van Oranje Nassau
- Voorzitter/initiatief nemer van het Comité Last Post Nederland 1940 - 1945
- Voorzitter/initiatiefnemer van de Stichting Herdenking Junyo Maru,
- Initiatiefnemer en delegatieleider eerbetoon op de Indische Oceaan (2000)
- Aan boord van vlooteskader HM De Ruyter e.a. tijdens de thuisreis goodwill reis Fairwind (Japan)
- Voorzitter/initiatiefnemer Comité Last Post Nederland 1940-1945 en Comité Ancol
- Oud-hoofdredacteur BASIS (uitgave Stichting Geestelijke Weerbaarheid – kaderblad van oud- verzetstrijders Tweede Wereldoorlog – vz. wijlen Kees van den Heuvel, vm. Hfd BVD)
- Oud bestuurslid en adviseur van Stichting Herdenking 15 Augustus 1945 (1982–2007)
- Auteur diverse documentaires/publicaties in relatie tot Tweede Wereldoorlog (Zuidoost-Azië)
- Lid Beleidsadviescommissie Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945 Groesbeek.

Noot 6:

De auteurs O.G. Ward en J.C. Bijkerk beschreven uitvoerig in de bijgevoegde publicaties de 'wantoestanden' in de beginfase van de oprichting van het 18e Squadron op de basis Acherfield. Opmerkelijk is de visie van de Waarnemend Commandant van de Nederlands-Indische legerstrijdkracht op het Stafbureau in Melbourne in zijn rapportering op 2 december 1942 over de 'geestesgesteldheid' van het personeel bij het 18^e Squadron.

De 'gelaakte houding' van de leiding en het hun inziens oorzakelijke verband van de 'samenzwering tot verraad van de drie', staan hierin centraal. Het relevante van deze rapportering zoals in de 'Plancius processtukken' gevoegd, maakt deel uit van de bijlagen.

IX. Leeswijzer website www.colombotragedie.nl

Dit Rehabilitatie Request wordt ondersteund door de website www.colombotragedie.nl. Deze website bevat zoveel mogelijk relevante achtergrond informatie over de Colombo Tragedie. De site kan worden geraadpleegd ingeval aanvullende informatie gewenst is.

Om het inzicht in de website te vereenvoudigen is hierna een overzicht opgenomen van de rubrieken met daarbij een korte beschrijving van de inhoud.

Overzicht rubrieken van de website	Inhoud van de rubrieken
Wie waren deze gedreven jonge piloten?	Beknopte beschrijving van de drie betrokken piloten: <ul style="list-style-type: none"> • 2de luitenant vlieger William John Burck. • Sergeant-vlieger Henry Kelder. • Sergeant-vlieger Erich Henry John de Lyon.
Het 18e squadron NEI-AUSTRALIE 1942	Informatie over het 18 ^{de} squadron Nederlands-Indie. Hierbij is met toestemming de auteur hoofdstuk 7 van het boek van O.G.Ward, Militaire luchtvaart van het KNIL in de jaren 1942-1945 opgenomen.
Het moreel in de beginfase van oprichting op de basis 'Archerfield'	Informatie over het moreel bij het 18 ^{de} squadron. Hierbij zijn opgenomen: <ul style="list-style-type: none"> • pagina 35 en 36 van het boek van O.G.Ward, Militaire luchtvaart van het KNIL in de jaren 1942-1945, • pagina 53-77 van het boek van J.C. Bijkerk, De Colombo Tragedie, • een drietal kopieën van het Squadron krantje: <i>Ons Is Niets Te Dol</i> • en een kort overzicht van het dagelijkse gedrag door E. de Lyon.
De provocatie, de inzet van een 'agent-provocateur die tot de arrestaties leidde	De drie vliegers zijn in een door generaal S.H. Spoor opgezette val gelopen. Deze provocatie staat uitgebreid beschreven in hoofdstuk 5 van het boek de Colombo Tragedie van J.C. Bijkerk. Hoofdstuk 5 van deze publicatie is met toestemming opgenomen onder deze rubriek. Het boek De Colombo Tragedie is tevens als bijlage bij dit Rehabilitatie Request gevoegd.
De procesvoering	De procesvoering werd gehouden op de Tender 'Plancius'. Dit stukje vaderland werd om een speciale reden gekozen. De legertop wilde, gelet op de verhoudingen destijds, de Australische regering met dit proces, dat in het teken stond van 'verraad', niet confronteren. Het proces tegen de 3 oorlogsvliegers vond op dit depôtschip plaats. Het proces zou in totaal 84 dagen duren.
Juridische kanttekeningen	Hierin is een overzicht opgenomen van de juridische kanttekeningen m.b.t. het door de Zeekrijgsraad aangevoerde 'wettelijk en overtuigend bewijs'.
Betrokkenen	Overzicht van de belangrijkste personen die een rol gespeeld hebben in de Colombo Tragedie. Korte beschrijvingen van deze personen indien informatie voorhanden was.
De locaties van detenties	Overzicht van de 9 plaatsen waar de vliegers gedetineerd zijn geweest, van de Pendridge gevangenis in Melbourne tot uiteindelijk hun laatste detentie in de Bijzondere Strafgedetineerde in Leeuwarden.
De escape van de ex piloten H.Kelder en E. de Lyon uit de Lucknow gevangenis (vm. Brits Indie)	Hierin staat de ontsnapping beschreven van de twee vliegers E. de Lyon en H. Kelder uit de Lucknow gevangenis in India. Na omzwervingen zijn zij uiteindelijk weer teruggekomen in diezelfde gevangenis.

De voorwaardelijke invrijheidsstelling	Op 30 april 1950 zijn de drie vliegers voorwaardelijk in vrijheid gesteld, onder toezicht van de reclassering.
Verdere verloop van de levens van de 3 ex piloten	Beschrijving hoe de verdere levens van de drie vliegers zich hebben voltrokken en de problemen die zij daarbij hebben ondervonden.
De tevergeefse strijd voor eerherstel van de oud piloot E. de Lyon	E. de Lyon is altijd blijven strijden om eerherstel te verkrijgen. Dat is hem helaas tijdens zijn leven niet gelukt.
Het geheim van de 'gebeeldhouwde Madonna'	E. de Lyon had een zeer kunstzinnige kant. Tijdens zijn detentie in Leeuwarden is hij gaan beeldhouwen, o.a. heeft hij een madonna gemaakt met daarin verstopt een briefje over de mensen die hem veroordeeld hebben.
Willekeur in de direct naoorlogse rechtspraak	In deze rubriek zijn een aantal voorbeelden opgenomen van rechtspraken waaruit duidelijk blijkt dat er, om het maar zacht uit te drukken, niet altijd met dezelfde maatstaven recht gesproken werd.
Parlementaire Enquete Commissie Regerings (Militair) Beleid 1940-1945	De rubriek bevat een overzicht van relevante stukken met betrekking tot de Colombo Tragedie uit de verslagen, bijlagen en verhoren van de Parlementaire Enquete Commissie Militair Beleid 1940-1945.
Media publicaties	Overzicht van een aantal publicaties en interviews met betrokken piloten.
De 'Colombo Tragedie', auteur J.C. Bijkerk	In de tachtiger jaren heeft J.C. Bijkerk onderzoek gedaan naar de zaak van de drie vliegers. Hij heeft zijn bevindingen vastgelegd in een boek, De Colombo Tragedie. Dit boek is ook als bijlage bij dit Rehabilitatie Request gevoegd. De inhoud van het boek is met toestemming van de uitgever opgenomen.
Research en lezing Ed Melis	Hierin is opgenomen de complete tekst van een lezing van Ed Melis op 16 november in het Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945 te Groesbeek. Ook is hierin een overzicht opgenomen van het verrichte research en de bronnen die door Ed Melis zijn geraadpleegd.
Relevante (copie) documenten en correspondentie	Hierin is een chronologisch overzicht opgenomen van alle documenten en correspondentie die bij ons bekend zijn en betrekking hebben op de Colombo Tragedie.
Biografie Legercommandant S.H. Spoor, auteur dr. J. de Moor	<p>Informatie uit de biografie van S.H. Spoor, Triomf en tragiek van een legercommandant, van de auteur drs. J.A. de Moor. Het betreft de pagina's 117 – 122, welke betrekking hebben op de zaak van de drie vliegers (met toestemming van de auteur, de uitgever en het NIMH).</p> <p>Tevens een artikel van de journalist Martin Elands in de september editie 2011 no. 7 van CHECKPOINT, het maandblad van Veteranen onder de titel 'Tribuut aan uitzonderlijk man en militair' een reflectie met naast een eerbetoon aan een groot militair ook zijn omissies (gedogen).</p>

X. Overzicht Bijlagen

Bij dit Rehabilitatie Request zijn twee bijlagen gevoegd.

Bijlage 1:

Inhoud van bijlage 1:

1. **Accoordverklaringen van direct betrokkenen/nabestaanden inzake belangenbehartiging.**
2. **Kopieën van identiteitsbewijzen van de betrokkenen/nabestaanden.**
3. **Overlijdensakten.**
4. **Rehabilitatieverklaring van commandant, officieren en manschappen van het voormalige 18de Sqn. (NEI) Canberra, dd. 13-2-1951.**

Bijlage 2:

- De Colombo Tragedie. J.C. Bijkerk. 1991. Van Wijnen, Franeker. ISBN 9051940491

Meer informatie

Voor meer informatie wordt verwezen naar de website over de Colombo Tragedie:

www.colombotragedie.nl

Een leeswijzer van de website is onder hoofdstuk IX opgenomen.